

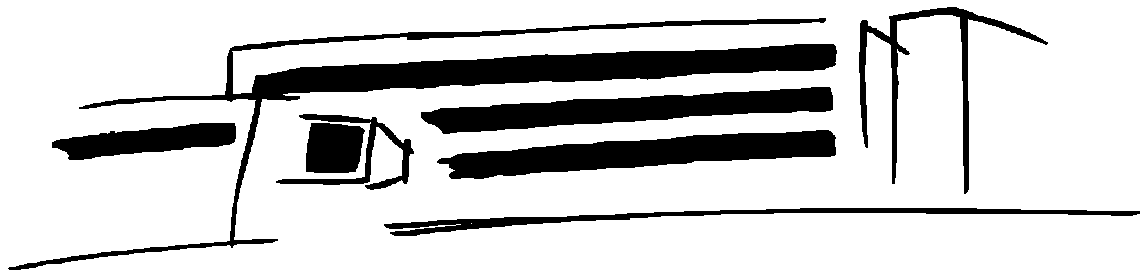

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació
INS Manuel de Montsuar

PROJECTE LINGÜÍSTIC DE CENTRE

Novembre 2015

INSTITUT MANUEL DE MONTSUAR

1. ESTUDI DEL CONTEXT

L'INS Manuel de Montsuar és un institut situat als afores de la ciutat de Lleida, al peu de la carretera que va a la Vall d'Aran, i en la Partida de Montcada.

1.1. Alumnat

L'alumnat que tenim prové, majoritàriament, d'Alpicat i de Lleida, ja que les escoles adscrites al nostre centre són Doctor Serés (Alpicat), Sant Jordi (Lleida) i l'escola de Balàfia (Lleida). A més de l'alumnat dels centres adscrits, també tenim alumnes procedents de les partides que envolten el centre i d'altres barris de Lleida capital.

La llengua materna i d'ús majoritària dels nostres alumnes és el català. Durant el curs acadèmic 2013/14, l'alumnat de Revista va dur a terme un estudi de camp que tenia, entre altres objectius, el de conèixer quina era la llengua materna de l'alumnat. El resultat va ser que un 78% tenia el català com a llengua materna, mentre que un 21% tenia el castellà com a llengua materna. Un 1% va declarar que tenien altres llengües com a maternes, amb la qual cosa també queda constància del fet que l'alumnat que prové d'altres països té una escassa presència al nostre institut.

A la mateixa enquesta, basada en 20 alumnes de cada curs —120 en conjunt, el 24,49% del total d'alumnat matriculat aquell any— es preguntava per la llengua d'ús habitual. El català, en aquest cas, suposava el 81% del total de les interaccions i el castellà, el 19%. Aquestes dades de les llengües maternes i d'ús al nostre centre estan en consonància amb l'entorn, on les dades estadístiques globals de la població assenyalen una distribució percentual semblant segons la darrera enquesta d'usos lingüístics de la població¹.

¹ Les dades del nostre centre són més favorables al català que les generals per l'àmbit de Ponent, on el 53% dels habitants tenen el català com a llengua materna i el 61,9% com a llengua habitual. Institut d'Estadística de Catalunya (2013). *Enquesta d'usos lingüístics de la població 2014*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Disponible a: http://llengua.gencat.cat/web/.content/documents/dadesestudis/altres/arxiu/EULP-2013_Lleida.pdf

1.2. Professorat

La totalitat del professorat del nostre centre té alguna titulació que acredita la seva competència lingüística en llengua catalana. Tot el professorat utilitza la llengua catalana en la seva tasca docent, sempre que no imparteixi una assignatura d'un altre idioma (castellà, anglès, alemany o francès), lògicament. Així mateix, també s'utilitza l'anglès i el francès per impartir continguts que no són pròpiament lingüístics, dins del PBL (*Project Based Learning*), del qual parlarem més endavant.

1.3. Personal d'administració i serveis (PAS)

Tot el personal administratiu i de serveis té alguna titulació que acredita la seva competència lingüística en llengua catalana. Tota la documentació administrativa del centre, tant interna com externa, és redactada en català, llevat d'algun cas puntual de comunicació amb mares o pares d'alumnes que desconeixen la llengua. Per aquest motiu, el centre disposa de material traduït en diverses llengües amb l'objectiu de facilitar la comunicació amb les famílies novingudes.

1.4. Associació de mares i pares (AMPA)

Habitualment la llengua que s'utilitza en les reunions de l'AMPA és el català i les comunicacions escrites sempre es fan en aquesta llengua. A l'hora de contractar personal per a les activitats extraescolars, l'AMPA no demana cap acreditació lingüística; tot i així, la majoria de les activitats es fan en català.

2.OBJECTIUS

Els objectius concrets del nostre Projecte Lingüístic es formulen d'acord amb la Llei d'Educació 12/2009, del 10 de juliol, que estableix quin és el règim lingüístic del sistema educatiu i, concretament, amb el que determinen els articles 10, 11, 12 i 16 d'aquesta llei i l'article 5.1. del Decret 102/2010, de 3 d'agost. Per formular els objectius i planificar adequadament el tractament de les llengües al nostre centre, hem seguit les instruccions anuals facilitades pel Departament d'Educació, basades en la normativa citada. D'altra banda, el Pla de Govern 2013-2016 identifica com a repte de país la millora de l'educació i la formació al llarg de la vida i, en l'eix 2, relatiu a l'ensenyament, estableix que cal enfortir el sistema educatiu català i la immersió lingüística com un pilar fonamental de la societat catalana i millorar la competència lingüística i comunicativa de l'alumnat a partir d'un model d'ensenyament plurilingüe propi del sistema educatiu a Catalunya.

Els objectius del nostre Projecte Lingüístic van encaminats a mantenir l'ús de la llengua catalana en tots els àmbits i a aconseguir que els nostres alumnes assoleixin competències comunicatives en diverses llengües, tot formant parlants plurilingües, que respectin i valorin la diversitat lingüística. Aquests objectius estan en concordança amb l'estratègia "L'escola catalana, un marc per al plurilingüisme", que té com a objectiu definir un model propi d'educació plurilingüe que garanteixi que tot alumne, independentment del seu origen lingüístic familiar, tingui un ple domini de les llengües oficials i, com a mínim, d'una llengua estrangera; a més de reforçar la introducció d'una segona llengua estrangera amb la finalitat que els alumnes assoleixin les competències bàsiques que s'estableixen en el currículum de Catalunya basades en el *Marc europeu comú de referència per a les llengües*.

Els **objectius** que ens proposem com a centre, respecte al **tractament i aprenentatge de les llengües**, són els següents:

- 1) El català és la llengua normalment emprada com a llengua vehicular i d'aprenentatge del sistema educatiu. En acabar l'ensenyament obligatori, l'alumnat ha de dominar amb una plena competència les dues llengües oficials: català i castellà.
- 2) Durant la seva escolarització, s'ha de garantir que qualsevol alumne aprengui una llengua estrangera i, com a mínim, arribi a consolidar un nivell A2², en acabar l'ESO, i un nivell B1, en acabar el batxillerat, de la primera llengua que estudia com a llengua estrangera. Tanmateix, tot l'alumnat que ho desitgi pot aprendre una segona llengua estrangera també al nostre centre³.
- 3) En concordança amb l'estratègia "L'escola catalana, un marc per al plurilingüisme", volem formar parlants plurilingües respectuosos amb la interculturalitat, amb una actitud positiva cap a la diversitat lingüística, i incentivar en tot l'alumnat el desig d'aprendre altres idiomes, amb l'esperança que aquest interès continuï més enllà de l'escolarització i més enllà dels contextos formals d'ús de les llengües estrangeres.
- 4) Procurarem adoptar una visió estratègica que integri el treball de les àrees de llengua i el treball integrat de la llengua amb el contingut.

² Seguim la terminologia del *Marc comú europeu de referència per a les llengües*: http://llengua.gencat.cat/ca/serveis/informacio_i_difusio/publicacions_en_linia/classific_temes/temes_materials_didactics/marc_europeu_de_referencia_per_a_les_llengues.

³ En l'actualitat, un 60% aproximadament d'alumnes tria aquesta opció entre les matèries que s'ofereixen com a optatives des de 1r fins a 2n de batxillerat.

En relació amb el primer objectiu (1), hem de fer les consideracions següents:

- a) El català, com hem dit, és la llengua normalment emprada com a llengua vehicular i d'aprenentatge. A més, aquesta llengua s'utilitza de forma prioritària en totes les activitats internes i externes de la comunitat educativa: activitats orals i escrites, exposicions dels professors, material didàctic físic i virtual, llibres de text i activitats d'aprenentatge i d'avaluació, reunions, informes i comunicacions, interaccions entre docents i alumnat, etc.
- b) Tal com també es recull, l'alumnat ha d'aconseguir en acabar l'educació secundària obligatòria un domini complet de les dues llengües oficials: el català i el castellà. Per tal d'arribar a aquest domini, es seguirà un enfocament competencial de l'ensenyament de les llengües, basat en el desenvolupament de les quatre destreses lingüístiques (comprensió lectora, comprensió oral, expressió escrita i expressió oral) en tots els cursos de l'ESO.
- c) És responsabilitat de tot el professorat, i no només del de les àrees lingüístiques, vetllar pel compliment d'aquest primer objectiu, especialment en referència al català. De fet, el desenvolupament de la competència comunicativa de l'alumnat és imprescindible per a l'assoliment dels objectius bàsics de totes les matèries. Per aquest motiu, tot el professorat ha de vetllar per l'ús correcte, oral i escrit, de la llengua, tant pel que fa a la comprensió com pel que fa a l'expressió⁴.
- d) Quant a l'organització curricular d'aquestes matèries, i atesa la importància que hem dit que donem al domini de les dues llengües oficials en acabar l'etapa d'ensenyament obligatori, es treballarà a 4t d'ESO en grups flexibles de nivell, tot dividint l'alumnat en 4 grups, on la ràtio i el nivell de continguts anirà augmentant. El professorat de català i castellà s'ocuparà dels tres nivells més alts, mentre que el professorat del departament de psicopedagogia s'ocuparà de l'alumnat del grup més baix de competència lingüística.
- e) Utilitzarem els resultats anuals de les proves externes de 4t d'ESO per avaluar el grau d'assoliment d'aquest primer objectiu, és a dir, fins a quin punt els nostres alumnes dominen les dues llengües oficials en acabar l'ensenyament obligatori.

⁴ Seria recomanable, per tant, que cada matèria establís als seus criteris d'avaluació el pes que atorga als aspectes relacionats amb la correcció lingüística.

- f) Cal dir, en aquest sentit, que les proves externes de 4t d'ESO només avaluen dues destreses (la comprensió lectora i l'expressió escrita). Per aquest motiu, l'avaluació i el desenvolupament de l'expressió oral els farem al darrer curs de l'ESO per mitjà del *Concurs d'Oratòria*, on tot l'alumnat que acaba l'etapa ha de fer una presentació oral sobre un tema prèviament treballat. D'altra banda, el treball de l'expressió oral és present a tots els cursos de l'ESO de forma prioritària. A les programacions de Llengua Castellana i Llengua Catalana s'especifica quines accions es duen a terme per tal de potenciar aquesta habilitat lingüística en contextos d'ús reals⁵.

En relació amb el segon objectiu (2), s'han de fer les consideracions següents:

- a) L'ensenyament i aprenentatge de totes de les llengües presents en el currículum es farà des d'un enfocament funcional i comunicatiu, l'objectiu fonamental del qual serà l'adquisició d'un bon nivell de competència comunicativa dels alumnes. Per aquest motiu, es treballarà en el desenvolupament de les quatre destreses lingüístiques a partir de textos reals i funcionals.
- b) Al nostre centre es pot estudiar com a primera llengua tant l'alemany com l'anglès. En acabar l'ESO, qualsevol alumne ha de tenir un nivell mínim d'A2 d'aquesta llengua estrangera⁶. Així mateix, en acabar el batxillerat, qualsevol alumne hauria de tenir un nivell de B1 d'aquesta primera llengua.
- c) De la mateixa manera, durant l'ESO l'alumnat pot triar estudiar una segona llengua estrangera, en aquest cas el francès o l'anglès. Els objectius mínims per aquesta segona llengua estrangera són haver assolit un A1 en acabar l'ESO i un A2 en acabar el batxillerat.
- d) L'alumnat que estudia anglès com a primera llengua i la tria a 1r i 2n de batxillerat com a optativa rebrà la preparació necessària per presentar-se al First Certificate, examen oficial de Cambridge amb el qual s'avalua que l'alumnat tingui un nivell B2 d'anglès. Així mateix, l'alumnat que estudia alemany com a primera llengua i que així ho desitgi pot preparar-se

⁵ Per exemple, en castellà s'avalua així una lectura obligatòria en alguns cursos de l'ESO i en català es fan exposicions al treball per tasques de 1r d'ESO i una obra de teatre a 2n d'ESO.

per l'obtenció del títol d'A2 o B1 del Goethe Institut. El nostre institut oferirà la preparació per aquest examen en horari extraescolar, sempre que sigui possible. L'examen es realitza cada any durant la darrera setmana d'abril al mateix centre, seu oficial a Lleida d'aquest examen.

En relació amb el tercer objectiu (3), s'han de tenir en compte els aspectes següents:

- a) Per tal de formar l'alumnat en el coneixement d'altres cultures, incentivarem les sortides a altres països i els intercanvis lingüístics. Quant als viatges a altres països, habitualment l'alumnat de 4t d'ESO viatja a Itàlia en finalitzar l'etapa i el de 1r de batxillerat fa una sortida d'una setmana a Londres. Així mateix, l'alumnat que estudia francès com a segona llengua realitza una sortida anual a Montpeller de 3 o 4 dies.
- b) Quant als intercanvis, l'alumnat d'alemany viatja, des de fa 25 anys, a Hechingen (Alemanya) a través de la participació al programa europeu Erasmus K2+. L'alumnat d'anglès té la possibilitat de viatjar a Finlàndia, on enguany hem començat un intercanvi amb l'institut Kannaksen Lukio de Lahti que esperem que tingui continuïtat. Els dos intercanvis tenen com a objectiu millorar les habilitats lingüístiques de l'alumnat que hi participa en alemany/anglès (alumnat autòcton) i castellà (alumnat estranger). En els dos intercanvis està implicat tant el professorat del departament d'idiomes com el del departament de castellà, que ofereix classes de castellà com a llengua estrangera a l'alumnat que arriba al nostre centre.
- c) La voluntat de formar parlants plurilingües comporta la necessitat de tenir un professorat competent lingüísticament en una o més llengües estrangeres. Per tal d'incentivar la formació del professorat en aquest aspecte, des del curs 2015-16 formem part del *Grup d'Experimentació per al Plurilingüisme*, coordinat pel Departament d'Educació. Així mateix, es proposa la participació de qualsevol docent en els cursos de llengua que ofereix anualment el Departament d'Educació (<http://xtec.gencat.cat/ca/formacio/formacio>). De la

⁶ Els alumnes que tenen un *Pla Individualitzat* en són una excepció.

mateixa manera, es buscaran espais per practicar aquestes llengües fora de l'ensenyament estrictament formal⁷.

- d) Respecte a l'alumnat nouvingut que arriba al nostre centre, tal com s'especifica als principis rectors del nostre projecte educatiu, oferim una acollida respectuosa amb la diversitat lingüística, cultural i religiosa de qualsevol alumne. Al *Pla d'acollida* es recullen les mesures concretes que s'apliquen a l'alumnat d'incorporació tardana, que, tal com hem dit, és clarament minoritari al nostre institut.
- e) S'oferirà, així mateix, el suport lingüístic necessari a tot aquell alumnat d'origen estranger, que no pot ser considerat estrictament com a nouvingut –perquè ha superat els dos o tres anys d'estada a l'aula d'acollida– però que es troba en procés d'assolir el domini del llenguatge acadèmic que es necessita per accedir al currículum ordinari⁸. Aquest també s'oferirà als alumnes de procedència estrangera que s'incorporen al sistema educatiu de Catalunya a l'ensenyament postobligatori.
- f) Tot reconeixent la riquesa cultural que aporta aquest tipus d'alumnat i per tal de valorar el seu bagatge lingüístic i cultural, s'impulsaran una sèrie d'accions encaminades a fer més evident la presència d'altres llengües maternes dels alumnes, diferents al castellà i al català. Aquests accions s'emmarcaran dins del Dia de les Llengües Maternes, que celebrarem per primer cop al febrer de l'any 2016.
- g) De la mateixa manera, es procurarà que en els espais de comunicació del centre (pàgina web, revista *Tram de Tralla*, cartells, exposicions, etc.) hi siguin presents totes les llengües curriculars (castellà, anglès, francès i alemany), atorgant sempre un paper predominant –tal com hem especificat al primer objectiu (1.a)– a l'ús de la llengua catalana. També fóra desitjable la presència en aquests espais de comunicació d'altres llengües no curriculars i que fossin les llengües maternes de part de l'alumnat.

⁷ El curs 2015/16 s'ha iniciat una nova experiència en què durant un esbarjo un grup de professors parlen en anglès. Aquesta activitat compta amb el recolzament del departament d'idiomes i es procurarà mantenir-la i fer-la també en altres llengües.

⁸ De fet, per aquesta situació passa tot l'alumnat nouvingut que arriba al nostre sistema educatiu, ja que el nivell de català amb què s'avalua la sortida de l'aula d'acollida (A2) no coincideix amb el que l'alumnat necessitaria per poder seguir el currículum ordinari i assolir l'èxit educatiu (B2).

- h) Els alumnes que ho desitgin poden participar en programes internacionals i marxar temporalment a l'estranger durant els seus estudis. El centre garantirà, prenent en consideració els resultats de l'avaluació al centre estranger, l'avaluació de l'alumne en el curs corresponent.

En relació amb el quart objectiu (4), es considera els aspectes següents com a fonamentals:

- a) El treball competencial i interdisciplinari, que relaciona la llengua amb el contingut, es treballa a tots els cursos de l'ESO, especialment a 1r i 2n, a través del Treball per Tasques.
- b) Des del curs 2015-16, s'aplica també a 3r d'ESO, per mitjà del *Project Based Learning*. En aquest projecte es dediquen 4 hores setmanals a treballar en anglès continguts propis de les matèries de Ciències Experimentals, Tecnologia i altres temes transversals, tot utilitzant la metodologia del treball per projectes. Per garantir tant el treball de les matèries com la qualitat de les llengües estrangeres, de les 4 hores que rep l'alumnat, dues hores les imparteix professorat de llengua estrangera i dues professorat d'àmbits no lingüístics. Aquests segons reben una formació des del GEP (veure apartat 3c). Cal dir que els alumnes que fan francès com a optativa fan la meitat dels continguts en aquesta llengua. El professorat implicat es reuneix un cop per setmana per fer el seguiment i avaluació del projecte.